

Integratie natuur en architectuur veel interessanter thema dan duurzaamheid

Diederik Dam: 'Groen niet toepassen als decoratie, maar integreren in het ontwerp'

Een van mijn persoonlijke favorieten voor het winnen van de Green Building Award 2012 was het Eneco hoofdkantoor in Rotterdam. De onderste drie verdiepingen van dit gebouw zijn bekleed met een Copijn Wonderwall en contrasteren daarmee op een verrassende manier met dit verder hagelwitte bouwwerk. Verantwoordelijk voor dit gebouw is architect Diederik Dam van Bureau Dam & Partners Architecten in Amsterdam. Vakblad Dak&Gevel Groen spreekt met Diederik Dam over de verhouding architectuur en groen.

Auteur: Hein van Iersel

Dam & Partners is een van de grotere bureaus van Nederland en is opgericht door vader Cees Dam die in de jaren tachtig medeverantwoordelijk was voor de Stopera. Wie rondkijkt op de site van het bureau komt veel andere bekende gebouwen tegen, maar niet opvallend veel groene gebouwen.

'Een architect wordt gekozen vanwege zijn visie en creativiteit en pas in tweede instantie vanwege zijn technische kennis.'

Toch is dat precies de opdracht die ik als interviewer geef aan Dam als wij elkaar treffen in de lobby van het Eneco gebouw: Waar kunnen groen en architectuur elkaar versterken? Diederik Dam: 'Allereerst is groen een waarde-loze term. Moet jij ook veranderen in de titel van je blad. Groen is een kleur, terwijl het hier om natuur gaat en dan vooral de manier waarop architectuur en natuur op een geïntegreerde manier samen worden toegepast in een ontwerp. Dat is ook een veel interessanter thema dan duurzaamheid. Begrijp me goed. Ik ben niet tegen duurzaamheid, maar dat behoort inmiddels al een vanzelfsprekendheid te zijn. Het is voor mij volstrekt logisch dat eisen en normen moeten worden opgeschroefd en dat gebouwen duurzamer moeten worden. Dat moet om tal van redenen, zoals uitputting van grondstoffen, zorg voor het milieu en ga maar door.'

Dam vervolgt en wijst iemand aan die naast ons in de Eneco lobby zit te werken. 'Denk jij dat die meneer weet wat EPC of energieprestatiecoëfficiënt betekent? Of dat hem dat iets interesseert? Dat is alleen interessant voor de facilitair manager van Eneco of de Raad van Bestuur, die hun huisvestingskosten omlaag willen brengen. Voor de medewerkers van Eneco, de gebruikers van een gebouw, is het belangrijk dat ze kunnen werken in een gebouw dat energie geeft en ruimte biedt zonder overheersend te zijn.'

De nieuwe uitdaging voor de architectuur ligt dan ook niet in termen als duurzaamheid, maar veel meer in de integratie tussen natuur en archi-

tectuur. Groen wordt volgens Dam daarbij nog teveel als versiering toegepast, dus een beetje zoals je een schilderij of poster tegen de muur hangt en is daarmee nog lang geen integraal onderdeel van het ontwerp. Juist waar je die zaken met elkaar kunt laten versmelten kun je een goed gebouw maken. Dam erkent daarbij dat versmelten van natuur en architectuur alleen al uit technisch oogpunt lastig is en veel vraagt van de professionaliteit van de betrokken partijen. Dam accepteert daarbij dat er soms dingen misgaan. 'Een architect wordt gekozen vanwege zijn visie en creativiteit en pas in tweede instantie vanwege zijn technische kennis.'

In dit verband ergert Dam zich ook wel eens aan de discussie die gevoerd wordt over gebouwen waar groen niet voor de volle honderd procent voldoet. Volgens Dam moet je daar niet voor weg willen lopen. Als architect ga je samen met de opdrachtgever een avontuur aan en daarbij kunnen ook fouten worden gemaakt.

De nieuwe uitdaging voor de architectuur ligt niet in termen als duurzaamheid, maar in de integratie tussen natuur en architectuur.

Starchitecten

Dam & Partners werkt op dit moment met ongeveer 45 medewerkers en is daarmee een van de grotere architectenbureaus van Nederland. Dat wil niet zeggen dat zijn bureau ongeschonden uit de crisis in de bouw is gekomen. Verre van dat, ooit werkten er 70 mensen. Dam: 'Ik heb wel het vertrouwen dat kwaliteit altijd boven komt drijven en dat blijkt ook wel, want we hebben nog steeds relatief veel werk.' Het succes van zijn bureau verklaart Dam ook uit de afkeer van het verschijnsel van de architect als popstar: de starchitect. Dat is volgens Dam begonnen toen Hedy D'Ancona en Elco Brinkman in 1991 hun *Nota Architectuurbeleid. Ruimte voor architectuur* uitbrachten. Volgens Dam was dat een geweldig initiatief, dat jammer genoeg als onbedoeld en ongewild neveneffect het resultaat had dat de architect op een voetstuk werd getakeld. Maar

erger nog, dat de architect werd afgesloten van een belangrijk deel van zijn werk. Namelijk de technische uitwerking van zijn ontwerp. De ambachtelijke kant dus. Dam & Partners hecht er daarom aan dat het bureau zich nadrukkelijk bezig houdt met die technische kant van het vak. In het algemeen speelt de bovenstaande ontwikkeling architecten anno 2012 dubbel parten. Veel architecten worden alleen maar gevraagd om het creatieve kunstje te doen en door de bouwcrisis is er veel minder werk. Voor de ambachtelijke kant van het verhaal worden vervolgens andere partijen uitgenodigd.

'Groen is een kleur, terwijl het hier om natuur gaat en dan vooral de manier waarop architectuur en natuur op een geïntegreerde manier samen worden toegepast.'

Als ik na het interview langs de Copijn Wonderwall naar de parkeergarage loop, blijkt ineens hoe betrekkelijk alles is. Een schoonmaakster is met een brede lach wat verdwaalde blaadjes aan het opvegen. Als ze mij ziet wijst ze op de Wonderwall en zegt met een zwaar Oost-Europees accent: 'Moet allemaal plastic'.